

Groep 7/8

Vrijheid en een beroemde ontsnapping

Doelgroep: groep 7/8 **Duur:** ±50 minuten **Vakken:** geschiedenis, burgerschap, taal

Doel van de les

In deze les maken leerlingen kennis met Hugo de Groot en denken zij na over vrijheid van denken en spreken.

De les begint met een mini-escaperoom waarin leerlingen het verhaal van Hugo's ontsnapping ontdekken. Daarna volgt een gesprek over waarom hij gevangen zat en wat vrijheid vandaag betekent.

De les kan dienen als voorbereiding op een bezoek aan **Hugo de Groot, de musical**.

Leerdoelen

Na de les kunnen leerlingen:

- Vertellen wie Hugo de Groot was
- Beschrijven hoe zijn ontsnapping uit Slot Loevestein verliep
- Uitleggen waarom hij gevangen zat
- Nadenken over vrijheid en meningsverschillen

Benodigd materiaal

- Uitgeprinte bronnen per groep (zie bijlage)
- Antwoordenblad voor de puzzel (zie bijlage)
- Digiboard (optioneel)

Escaperoom: De ontsnapping van Hugo — kraak de code (20 minuten)

Werkvorm: groepen van ±5 leerlingen die tegen elkaar puzzelen

Verhaal (intro voor de klas)

Hugo de Groot zit gevangen in Slot Loevestein. Zijn vrouw Maria heeft een plan bedacht: Hugo kan ontsnappen, maar het is een gevaarlijk plan. Voordat hij kan ontsnappen, moeten jullie meer over Hugo te weten komen en een geheime code kraken!

Jullie zijn Hugo's helpers. Elke groep krijgt een opdracht. Elke opdracht levert één cijfer van de code. Alle cijfers samen openen zijn weg naar vrijheid. Aan het einde hebben jullie allemaal gelezen over Hugo en weten jullie alles over misschien wel de slimste denker die ons land ooit gekend heeft.

Elke groep:

- Krijgt het antwoordenvol
- Zoekt antwoorden in de uitgeprinte bronnen
- Haalt letters uit die antwoorden
- Vormt daarmee een woord (= één cijfer van de code)

Code 1

Vragen:

1. In welke stad werd Hugo geboren?
2. Hoe oud was hij toen hij naar de universiteit ging?
3. Waar werd Johan van Oldenbarnevelt onthoofd?

Antwoorden:

- Delft — 2e letter
- Elf — 1e letter
- Binnenhof — 4e letter

Code: **EEN**

Code 2

Vragen:

1. Wat betekent "Mare Liberum"?
2. Hoe ging Hugo vermomd na zijn ontsnapping?
3. Wie besloot Hugo op te laten sluiten? (Voornaam)

Antwoorden:

- De Vrije Zee — 7e letter
- Metselaar — 2e letter
- Maurits — 7e letter

Code: **ZES**

Code 3

Vragen:

1. In welke staatsgevangenis zat Hugo opgesloten?
2. Aan welke rivieren ligt Loevestein?
3. Wie ging met Hugo mee tijdens zijn ontsnapping?
4. In welke stad stapte hij uit de boekenkist?

Antwoorden:

- Slot Loevestein — 4e letter
- Maas en Waal — 7e letter
- Elsje — 1e letter
- Gorinchem — 8e letter

Code: **TWEE**

Code 4

Vragen:

1. In welke eeuw leefde Hugo?

2. Waar streed Hugo voor?
3. Welk boek schreef Hugo in Parijs?

Antwoorden:

- Zeventiende — 2e letter
- Vrijheid — 6e letter
- Oorlog en Vrede — 13e letter

Code: **EEN**

De finale

Groep 1 → EEN Groep 2 → ZES Groep 3 → TWEE Groep 4 → EEN

Samen vormen ze de code: **1621**

Dat is het jaar waarin Hugo uit Slot Loevestein ontsnapte.

Laat de klas kort vertellen wat ze tijdens de puzzel hebben ontdekt over Hugo.
Zij zijn nu namelijk experts!

Het verhaal achter de gevangenschap (10 minuten)

Vertel daarna het vervolg van het verhaal.

Leg uit:

Hugo zat niet zomaar gevangen. In zijn tijd waren er grote ruzies over geloof en politiek. Hugo vond dat mensen meer vrijheid moesten hebben om te denken en te geloven.

Sommige machthebbers vonden dat gevaarlijk. Daarom werd hij opgesloten.

Klassengesprek (10 minuten)

Bespreek vragen zoals:

- Waarom denken jullie dat Hugo gevangen werd gezet?
- Is het eerlijk om iemand op te sluiten vanwege zijn ideeën?
- Kunnen ideeën gevaarlijk zijn?
- Waar zien jullie vandaag discussies over vrijheid?

Stimuleer verschillende meningen en laat leerlingen elkaar respectvol aanvullen.

Wat betekent vrijheid voor jou?

Laat enkele leerlingen reageren.

Creatieve opdracht (5 minuten)

Vraag leerlingen:

Stel dat jullie in Hugo's tijd leefden. Wat zou volgens jullie een belangrijke vrijheid zijn?

Laat leerlingen bijvoorbeeld:

- Een korte zin opschrijven
- Een mini-poster maken
- Of hun idee kort delen met de klas

Link met de musical

Vertel: Het verhaal van Hugo de Groot leeft vandaag voort in **Hugo de Groot, de musical**.

In de voorstelling zien leerlingen:

- De conflicten uit Hugo's tijd
- Zijn gevangenschap in Slot Loevestein
- De beroemde ontsnapping in de boekenkist
- En de vraag wat vrijheid echt betekent

Deze les helpt leerlingen het verhaal van de musical beter te begrijpen.

Tip voor de docent

Laat leerlingen na een theaterbezoek bijvoorbeeld:

- Een strip maken van de ontsnapping
- Een recensie schrijven van de musical
- Of beantwoorden: Welke vrijheid vind jij vandaag het belangrijkste?

Kijk voor onze aanvullende educatiemogelijkheden op www.hugodegrootdemusical.nl/educatie

HUGO DE GROOT

(1583–1645)

Hugo de Groot werd geboren in Delft op 10 april 1583. Hij stond al vroeg bekend als een uitzonderlijk talent. Als kind schreef hij al gedichten in het Latijn en sprak hij meerdere talen.

Zijn vader, Jan de Groot, was een belangrijke bestuurder in de stad en zorgde ervoor dat Hugo goed onderwijs kreeg.

Op elfjarige leeftijd begon Hugo al aan zijn studie aan de universiteit van Leiden. Daar studeerde hij rechten, geschiedenis en filosofie. Veel mensen noemden hem daarom een wonderkind.

Hugo werd later adviseur van belangrijke politici in de Republiek der Nederlanden. Eén van hen was Johan van Oldenbarnevelt.

Portret van Hugo de Groot, geschilderd door Michiel Jansz. van Mierevelt, ca. 1631.

BRONVERWIJZING

Gebaseerd op biografische gegevens uit historische encyclopedieën over Hugo Grotius.

Historisch verslag over Johan van Oldenbarnevelt

In het begin van de 17e eeuw ontstond een groot **conflict** in de Republiek. Johan van Oldenbarnevelt en prins Maurits verschilden sterk van mening over politiek en religie.

Uiteindelijk liet Maurits zijn tegenstanders **arresteren**. Oldenbarnevelt werd beschuldigd van **verraad**.

Op **13 mei 1619** werd hij **geëxecuteerd** op het Binnenhof. De gebeurtenis maakte diepe indruk op veel tijdgenoten.

Hugo de Groot, die bevriend was met Oldenbarnevelt, werd niet ter dood veroordeeld maar kreeg een **levenslange gevangenisstraf**.

Afbeelding: schilderij van het Binnenhof / executie

BRONVERWIJZING:

Historische beschrijvingen van de politieke conflicten in de Republiek.

BRON 3

Beschrijving van Slot Loevestein

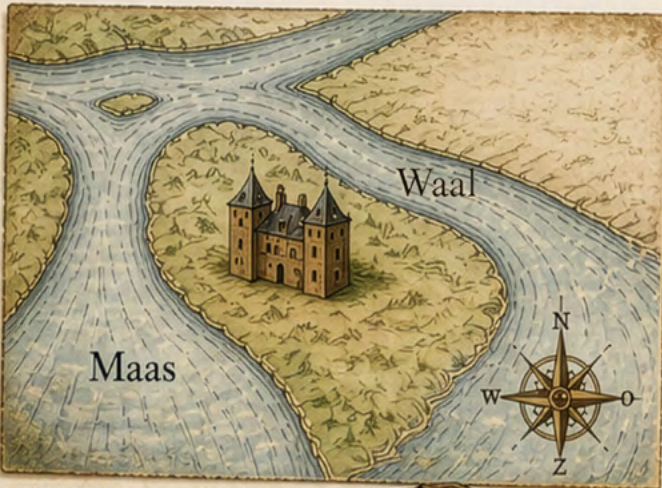
Hugo de Groot werd opgesloten in Slot Loevestein, een kasteel dat in de middeleeuwen werd gebouwd als verdedigingsfort.

Het kasteel ligt op een bijzondere plek waar twee grote rivieren samenkomen: de Maas en de Waal. Hierdoor was het een strategische locatie voor de verdediging van het land.

Tijdens zijn gevangenschap mocht Hugo boeken ontvangen om te lezen en te bestuderen. Die boeken werden regelmatig in grote kisten naar het kasteel gebracht.

BRONVERWIJZING:

Beschrijving van Slot Loevestein uit historische reisgidsen.

Het ontsnappingsplan

- ◆ Hugo zat bijna twee jaar gevangen toen zijn vrouw Maria van Reigersberch een plan bedacht.
- ◆ Omdat Hugo veel boeken kreeg toegestuurd, werden er regelmatig kisten met boeken het kasteel binnengebracht en weer naar buiten gedragen.
- ◆ Op een dag kroop Hugo zelf in zo'n boekenkist. De bewakers waren inmiddels gewend aan de kisten en controleerden ze nauwelijks nog.
- ◆ Maria zorgde ervoor dat de kist het kasteel uit werd gedragen.
- ◆ Tijdens de reis werd Hugo geholpen door Elsje, een dienstmeisje dat met hem meereisde.

BRONVERWIJZING:

Verslagen van Hugo's ontsnapping uit 1621.

De aankomst in GORINCHEM

◆ Nadat de boekenkist het kasteel had verlaten, werd deze naar de stad Gorinchem gebracht. Daar kon Hugo veilig uit de kist stappen.

◆ Om niet herkend te worden, trok hij andere kleding aan en vermomde hij zich als metselaar.

◆ Via verschillende steden wist Hugo uiteindelijk naar het buitenland te reizen.

Gorinchem in de 17e eeuw, afgebeeld op een oude stadskaart.

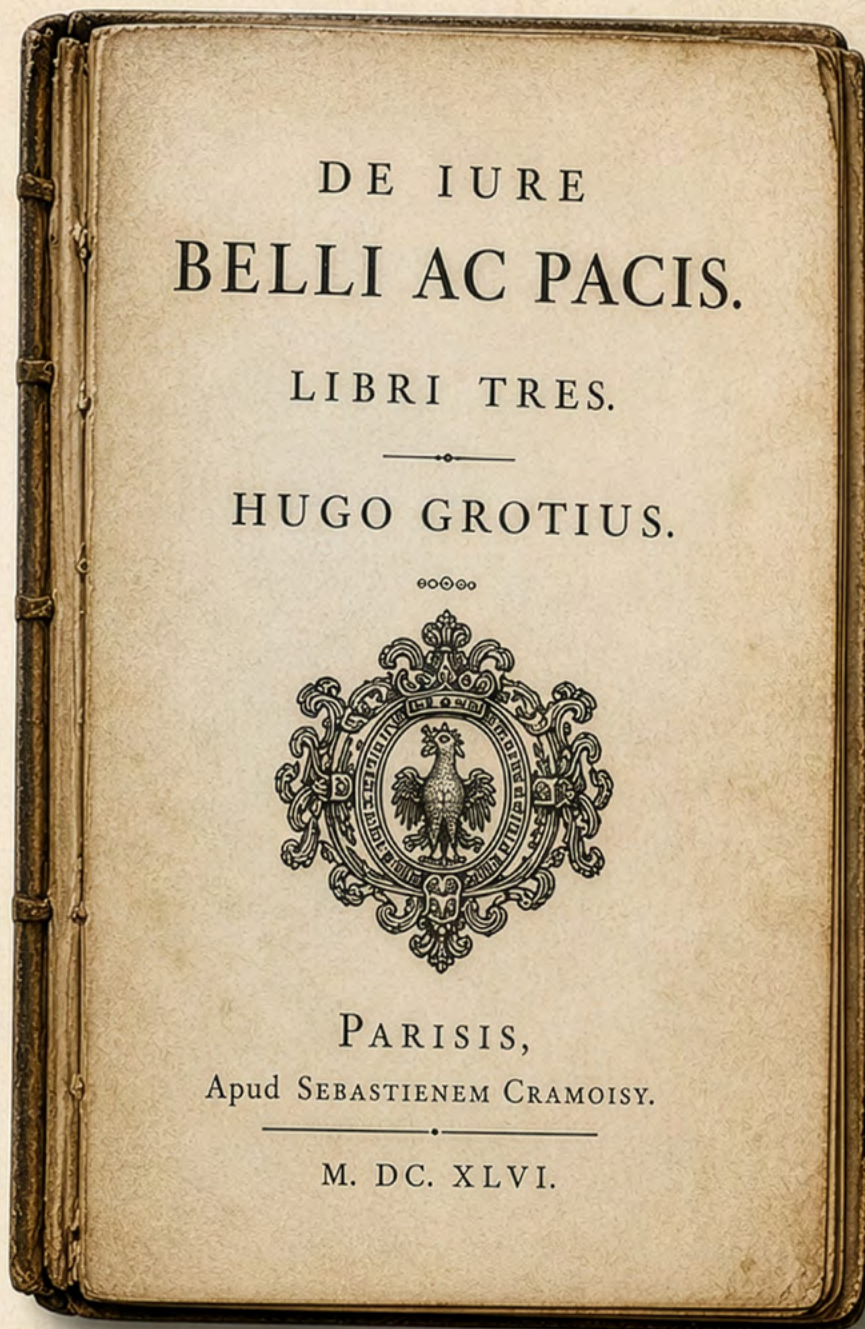
BRONVERWIJZING:

Historische beschrijvingen van Hugo's vlucht na zijn ontsnapping.

Hugo als schrijver

- ◆ Hugo de Groot was niet alleen politicus en jurist, maar ook een beroemde schrijver.
- ◆ In zijn werk schreef hij over rechtvaardigheid, oorlog en vrede. Eén van zijn bekendste boeken is *De iure belli ac pacis*, dat vaak wordt vertaald als “Oorlog en vrede”.
- ◆ In dit boek probeerde Hugo regels op te stellen voor hoe landen zich tijdens oorlog zouden moeten gedragen.

Titelpagina van *De iure belli ac pacis*, 1646.
Eerste editie, gedrukt in Parijs.

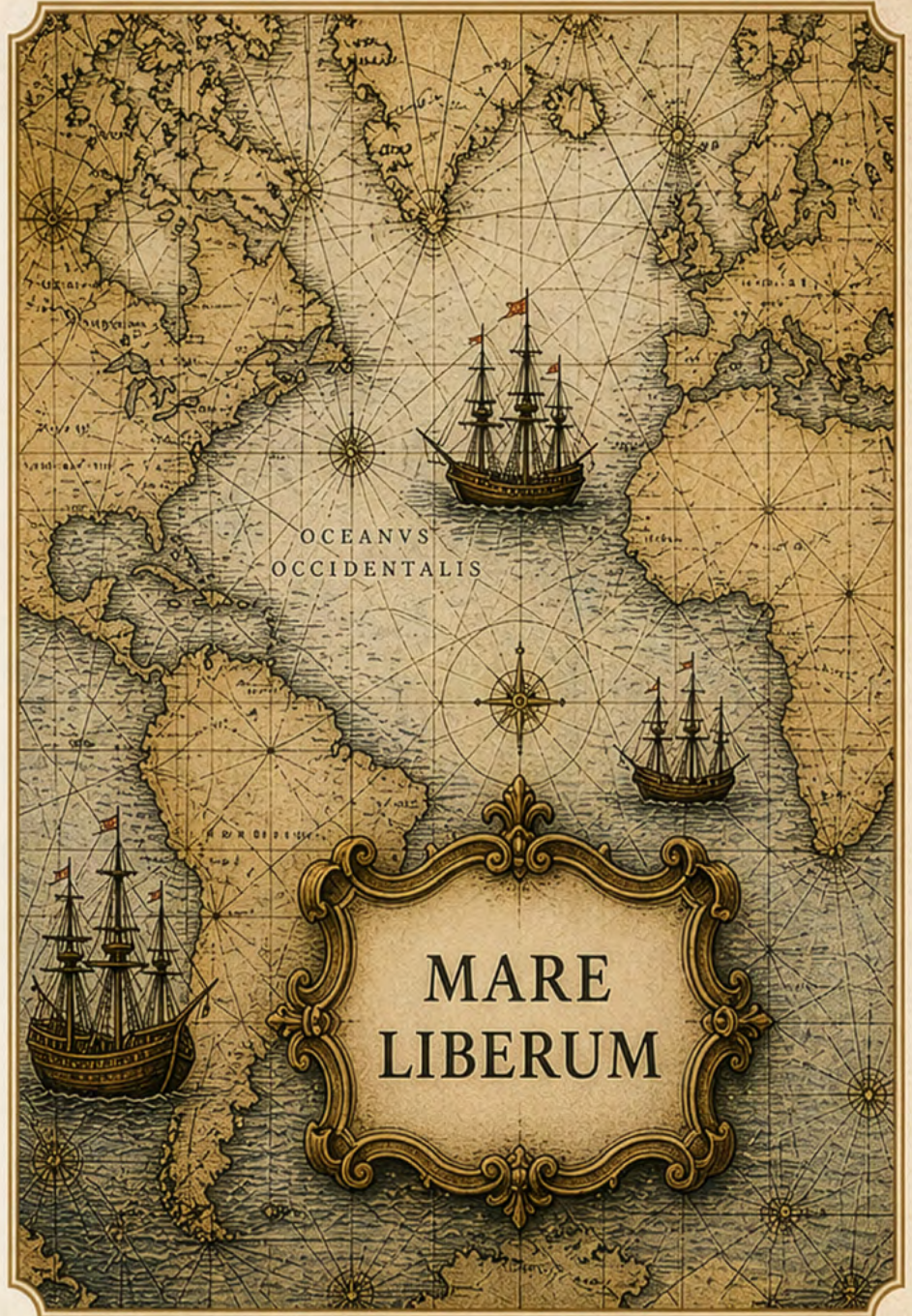
BRONVERWIJZING:

Historische studies over
het werk van Hugo Grotius.

Mare Liberum

- ◆ In een eerder boek schreef Hugo over de zee. Dat werk kreeg de Latijnse titel *Mare Liberum*.
- ◆ Die titel betekent “De Vrije Zee”.
- ◆ Hugo stelde dat geen enkel land eigenaar kon zijn van de zee. Iedereen moest vrij kunnen varen en handelen.

BRONVERWIJZING:

Historische uitleg van het boek *Mare Liberum*.

Parijs in de 17e eeuw, gravure uit die tijd.

Reisverslag uit Parijs

- ◆ Nadat Hugo de Groot uit Slot Loevestein was ontsnapt, moest hij het land verlaten. Zijn ideeën waren nog steeds gevaarlijk voor de machthebbers in de Republiek.
- ◆ Hugo reisde uiteindelijk naar Frankrijk, waar hij een tijd in Parijs woonde. Daar kon hij in rust verder schrijven en studeren.
- ◆ In deze periode werkte hij aan een van zijn beroemdste boeken: *De iure belli ac pacis*. In het Nederlands wordt deze titel vaak vertaald als “Over oorlog en vrede”.
- ◆ Met dit boek probeerde Hugo regels te bedenken voor oorlogen tussen landen. Zijn ideeën werden later belangrijk voor het internationale recht.

BRONVERWIJZING:

Historische beschrijvingen van Hugo's verblijf en werk in Parijs.

Een kroniek over de Republiek

- ◆ In de jonge Republiek der Nederlanden waren er veel discussies over religie en macht.
- ◆ Twee belangrijke figuren stonden tegenover elkaar: Johan van Oldenbarnevelt en prins Maurits van Oranje.
- ◆ Hun conflict ging onder andere over hoe het land bestuurd moest worden en hoeveel vrijheid verschillende religies mochten hebben.
- ◆ Hugo de Groot stond aan de kant van Oldenbarnevelt. Toen Maurits uiteindelijk de macht kreeg, werden zijn tegenstanders gearresteerd.
- ◆ Oldenbarnevelt werd ter dood veroordeeld en Hugo kreeg een levenslange gevangenisstraf.

Prins Maurits van Oranje, schilderij door Michiel Jansz. van Mierevelt, ca. 1618.

BRONVERWIJZING:

Historische kronieken en studies over de Republiek der Nederlanden in de 17e eeuw.

Een verslag van een bewaker

- ◆ Tijdens zijn gevangenschap in Slot Loevestein mocht Hugo boeken blijven lezen en schrijven. Daarom werden er regelmatig grote kisten met boeken het kasteel binnengebracht.
- ◆ De bewakers controleerden deze kisten in het begin goed, maar na verloop van tijd raakten ze eraan gewend.
- ◆ Op een dag werd er opnieuw een kist naar buiten gedragen. De bewakers dachten dat er alleen boeken in zaten.
- ◆ In werkelijkheid lag Hugo zelf in de kist. Zo wist hij ongemerkt het kasteel te verlaten.

BRONVERWIJZING:

Verslagen en kronieken over het leven van Hugo de Groot in Slot Loevestein.

Beschrijving van de stad Gorinchem

✦ De stad Gorinchem speelde een belangrijke rol in het verhaal van Hugo's ontsnapping.

✦ Nadat de boekenkist uit Slot Loevestein was vertrokken, werd deze naar deze vestingstad gebracht.

✦ Daar kon Hugo eindelijk uit de kist stappen.

✦ Om niet herkend te worden trok hij andere kleding aan. Volgens sommige verhalen verkleedde hij zich als metselaar.

BRONVERWIJZING:

Beschrijving van de stad Gorinchem uit historische reisgidsen en kaarten uit de 17e eeuw.

ESCAPEROOM-ANTWOORDKAART

De ontsnapping van Hugo – kraak de code

CODE 1

- In welke stad werd Hugo geboren?
- Hoe oud was hij toen hij naar de universiteit ging?
- Waar werd Johan van Oldenbarnevelt onthoofd?

CODE 1

--	--	--	--

CODE 2

- Wat betekent "Mare Liberum"?
- Hoe ging Hugo vermomd na zijn ontsnapping?
- Wie besloot Hugo op te laten sluiten? (Voornaam)

CODE 2

--	--	--	--

CODE 3

- In welke staatsgevangenis zat Hugo opgesloten?
- Aan welke rivieren ligt Loevestein?
- Wie ging met Hugo mee tijdens zijn ontsnapping?
- In welke stad stapte hij uit de boekenkist?

CODE 3

--	--	--	--

CODE 4

- In welke eeuw leefde Hugo?
- Waar streed Hugo voor?
- Welk boek schreef Hugo in Parijs?

CODE 4

--	--	--	--

DE FINALE

Samen vormen ze de code:

--	--	--	--	--

